

Eindhovens Dagblad

Mening | Met nieuw stelsel is 30 procent verdampt pensioen nog niet terug; in 12 jaar al die koopkracht verloren

INGEZONDEN OPINIE BERGELJK/EINDHOVEN - De rekenregels rondom pensioen kunnen simpel aangepast worden aan de uitpuilende pensioenkassen. Toch moet er een stelsel komen dat zo complex is dat het onuitvoerbaar lijkt.

Theo Pols en Frank Winnubst 13-09-22, 07:00

Het artikel ‘Wie krijgt wat uit de pot van 1500 miljard?’ volgt de standaard redenering vanuit de pensioenpolder (ED 10-9). Tegelijk blijven er zeer relevante vragen onbesproken. Zoals die rond het heilige huisje van de rekenrente, de besteding van de miljarden niet uitgekeerde pensioenindexaties, en de onbetaalbare implementatie van een onuitvoerbaar nieuw pensioensysteem.

Nederland telt bijna 3,5 miljoen gepensioneerden. In de afgelopen 12 jaar zijn zij onnodig en onterecht bijna 30% van hun koopkracht verloren. En de politiek staat erbij en kijkt er naar. Het is verbijsterend om te zien hoe, ook nu weer tijdens de koopkrachtcrisis, dit enorme kiezerspotentieel van gepensioneerden door de politiek wordt genegeerd.

Waarde van aandelen, vastgoed en obligaties

Sinds de kredietcrisis in 2009 hebben vele pensioenfondsen hun pensioenen niet meer kunnen indexeren. Dat lag in het begin aan de sterk gedaalde waarde van aandelen, vastgoed en obligaties. Toen de markten zich weer herstelden bleken afgesproken rekenregels indexatie te verbieden. Was dat de kwaadaardige bedoeling van deze rekenregels? Zeker niet. Maar het is duidelijk dat de effecten van de knellende regels rond het wel of niet indexeren indertijd totaal verkeerd zijn ingeschat door de wetgever oftewel de politiek. Pensioenfondsen moeten hun toekomstige rendementen inschatten met behulp van gecorrigeerde marktrentes, samengevat onder de noemer ‘rekenrente’. Dat is bij wet zo bepaald. En die rekenrente ligt veel lager dan de lange termijn rendementen die pensioenfondsen (en andere grote beleggers) daadwerkelijk maken.

De indexatie van enkele pensioenfondsen van ongeveer 3% blijft ver achter bij de inflatie van ongeveer 10%

Dit jaar kunnen een aantal van die pensioenfondsen eindelijk weer indexeren omdat de rekenregels tijdelijk verzacht zijn. De indexatie van veelal ongeveer 3% blijft wel ver achter bij de inflatie van ongeveer 10%. Deelnemers aan pensioenregelingen verliezen zo in één jaar ongeveer 7% aan koopkracht, voor de rest van hun leven. In de voorgaande 12 jaar hebben de deelnemers in die fondsen al zo'n 20% aan koopkracht verloren, voor de rest van hun leven. Dat is samen bijna 30%; bijna een derde van hun pensioen is verdampt. Dat treft niet alleen de gepensioneerden, die het nu elke dag in hun portemonnee voelen, het treft ook de nog niet gepensioneerde deelnemers, die het in de toekomst in hun portemonnee voelen.

Gigantische bedragen aan verloren koopkracht

Het gaat om gigantische bedragen aan verloren koopkracht voor miljoenen gepensioneerden en voor nog meer toekomstige gepensioneerden. Het is allemaal niet nodig omdat de werkelijke rendementen van pensioenfondsen structureel hoger zijn dan die afgesproken rekenrente. Waarom worden de rekenregels dan niet aangepast? Waarom volhardten de wetgever en DNB in een systeem dat de mensen niet teruggeeft waar zij recht op hebben? Waarom ‘verdwijnt’ 30% opgebouwd pensioen?

De rekenregels zijn tijdelijk verzacht, vooruitlopend op het nieuw pensioenstelsel waarover de tweede kamer gisteren debatteerde en dat in 2027 geïmplementeerd moet zijn. Dan zijn die rekenregels niet meer nodig en kan er eerder geïndexeerd gaan worden. Maar daarmee is die 30% verdampt pensioen voor miljoenen deelnemers niet teruggegeven. Die miljarden zitten in de buffers van het nieuwe pensioenstelsel. Steeds meer deskundigen waarschuwen dat het nieuwe pensioenstelsel zo enorm complex is dat zelfs zij niet alle fitnesses meer doorzien.

Pensioenadministraties blijken niet altijd op orde

Tegelijk wordt er ook steeds vaker gewaarschuwd voor problemen bij de pensioenuitvoerders. Hun pensioenadministraties blijken niet altijd op orde en zijn daarmee een groot gevaar voor de transitie naar dat nieuwe pensioenstelsel. Het nieuwe pensioenstelsel wordt dan ook steeds vaker gekwalificeerd als onuitvoerbaar. Daar komt nog bij dat de schattingen van de hoeveelheid FTE's die bij de pensioenuitvoerders nodig zijn voor de implementatie (het gaat om de transitie van meer dan 20 miljoen pensioenadministraties), zodanig hoog oplopen dat er ook grote twijfel is of de planning van 2027 wel gehaald kan worden. En dat staat nog los van de enorme kostenpost die dit alles met zich mee zal brengen.

En het is allemaal onnodig. Die rekenregels kunnen simpel aangepast worden aan de realiteit. Waarom moet het moeilijk als het makkelijk kan? Waarom staan de pensioenadviseurs, de actuarissen, de juristen en de vermogensbeheerders niet op en roepen zij luidkeels wat zij in achterkamertjes beamen?

In de pensioenpolder acteren teveel partijen die tevreden gesteld moeten worden en teveel tegelijk willen

Er is in ons land sprake van een bureaucratische pensioenpolder die verantwoordelijk is voor het bereikte nieuwe pensioenakkoord. In die polder acteren teveel partijen die tevreden gesteld moeten worden en teveel tegelijk willen: én de indexatieproblematiek oplossen (deelnemers), én de pensioenstelsels harmoniseren binnen de EU (politici), én bevrozing van de AOW leeftijd op 67 jaar (vakbonden), én afschaffing van de bijstortverplichtingen (werkgevers). De cultuur binnen die polder wordt gekenmerkt door ons-kent-ons, belangenverstrengeling en groepsdenken dat zelfkritiek in de weg staat.

Voorkeur voor complexe oplossingen

Er is een voorkeur voor complexe oplossingen (waarom simpel als het ook moeilijk kan) en modellen die prevaleren boven de belangen van mensen, uitgedacht door een keur van deskundigen die aan complexiteit en modellen hun brood verdienen. Zij zijn het die ons parlement over dat nieuwe pensioenstelsel informeren. En zij hebben allemaal zo hun redenen om bij lastige vragen en kritiek weg te duiken in de polder van het groepsdenken. En om de vragenstellers machteloos aan de kant te laten staan. En de politiek staat er bij en kijkt er naar.

Wat rest is die ene cruciale vraag: “Waarom wordt een simpele aanpassing van de rekenrente afgewezen ten faveure van een onbetaalbare implementatie van een onuitvoerbaar nieuw pensioenstelsel?” Antwoord: “Een ongeïnteresseerde en gemakzuchtige politiek”.

Theo Pols uit Bergeijk is gepensioneerd en Frank Winnubst uit Eindhoven is zelfstandig pensioenadviseur.